

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertio Omnium Articvlorvm M. Lvtheri, Per Bvllam Leonis X. Novissimam Damnatorvm

Luther, Martin

[Basel], 1521

VD16 L 3876

Tricesimvs Sextvs. Liberum arbitrium post peccatum, res est de solo titulo, & du[m] facit quod in se est, peccat mortaliter.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33308

MAR. LVTHERI ASSERTIO.

deo, sed quid intus latenter pertulerim ignoro. Idem Gregorius aperitissime in fine moralium: Quis inter ista remanet salutis locus: quando & mala nostra pura mala sunt, & bona nostra, que nos habere credimus, pura bona esse nequaquam possunt. Quid dicis Gregorius: pura bona non solum non sunt, sed nec esse possunt. Damna, mi Papa, dana hos sanctos viros, Iob & Gregorium, Adde his ea que dicta sunt. David: Non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Ut & te damnet dominus Iesus prope diem. Tu doces introire in conspectum dei superbos, & qui sese damnatione dignos non esse iactitant coram eo, quem columnae caeli tremunt, & sub quo curuantur qui portant orbem, cum David non sustineat iudicium eius. Et Aug. Vix, omnium hominum uita laudabilissima denunciet, hoc est, optimam uita tam damnatione dignam faciat coram deo. Si enim digna non est alicuius uita, tali damnatione, poterit sese coram deo sistere, & gloriari in uita sua dignitate. Sed uix abominacioni ista abominatissima, quanto impetu, nos rapit in peccatum & perditionem.

Quos Bulla damnauerit.

Retoco ergo hunc articulum, & modero in hunc modum: Nemo non certissimus esse debet, se semper mortaliter peccare, si sua uita ad iudicium dei iustissimum comparetur, tam in iusta enim eius uita necessario est, quam iustum est iudicium dei, contra quo stare ipsa non potest, at ipsum est iustissimum, quare uita eius est iniustissima, soliusque misericordiae uelamento seruanda. Ut flet Paulus Rom. iij. Ut obstruatur omne os, & obnoxius fiat mundus deo. Et, xj. conclusit omnia sub incredulitate, ut omnium misereatur.

Reuocatio

TRICESIMVS SEXTVS.

Liberum arbitrium post peccatum, res est de solo titulo, & dum facit quod in se est, peccat mortaliter.

Infelix

ARTICVLORVM DAMNATORVM

nota
Liberū arbitriū nihil.

Infelix liberū arbitriū, iustus in bono ope peccat mortaliter, ut uidim⁹: Eripsum factū ante iustitiā aliquid esse & posse. O dānatores miseri, Est autē articulus nixus, primo in uerbo Aug. de Spi. & lit. c. iij. Liberū arb. sine gratiā nō ualet, nisi ad peccandū. Rogo quæ est ista libertas, quæ nō nisi in alterā partē potest, eāq; peiorē: Est hoc esse liberū, nō posse nisi peccare: Sed Augustino nō credā. Scripturas audiamus, Christus dicit loā. xv. Sine me nihil potestis facere. Quid ē hoc, nihil, quod sine Christo facit liberū arbitriū: Præparat se, inquit, ad gratiā, per opa moraliter bona. Sed ea Christus hic facit, nihil ergo per nihil se præparat. Mira præparatio quæ per nihil fit.

Nihil qd fit.

apocryphus nota
Verū quid illud nihil sit, ipse sequēter exponit, dicens: Si quis in me nō māserit, mittet foras sicut palmes & arefcit, & colligūt eū & in ignē mittunt, & ardet. Obsecro, quæ ē tra frons meretricia, sanctissime Vicarie Christi, qua sic audes dño tuo contradicere. Tu dicis q; lib. arbi. possit se parare ut intret ad gratiā. Contra, Christus dicit, q; mittatur foras ut longior fiat a gratiā. Q; pulchre concordat tua Bulla cū Euangelio. Christū ergo audiamus, qui palmitis excisi ponit quinq; pditionis gradus, quibus oñdit eū se nō modo nō posse ad bonū parare, sed necessario peiorē fieri. Primus est, q; foras mittit, ergo non intromittit, datur in potestātē Satanae, qui nō pmittit eū conari ad bonū. quid em̄ aliud, foras mittere, pōt significare: Secūdo arefcit, hoc est q̄tidie peior fit, sibi relictus, atq; hæc sunt opa duo liberi arbitrii, s. peccare & pseuerare, auferere q; in peccatis, foras mitti & arefcere. Si em̄ aliud pōt lib. ar. christ⁹ certe mēit.

Palmitis excisi
si quinque gra/
dus perditionis.

Tres sequētes penæ sunt: Colligūt, scilicet ad iudiciū, ut conuincatur cū aliis: Deinde data sentētia, in ignē mittūt æternū, ubi tandē non nisi ardet, id est, pœnā luet æternam. Nihil ergo posse liberū arb. non est ut illi fingunt, non metrioriū opari, sed est foris mitti & arefcere. Palmes excisus non sese

non sese parat ad ad uitē, neq; enim pōt, sed lōgius fit a ui
te, & magis ac magis perit, ita & lib. arb. seu impius hō.

Gen. vj. & viij. Sensus & cūcta cogitatio cordis huma
ni ad malum pna sunt omni tēpore. Obsecro, qui cūctam
cogitationē cordis malā facit, idē omni tempore, quam
relinquit bonam, quæ prepararet ad gratiā: An malum di
sponit ad bonum. Nec est quod hanc autoritatem eludat
quisq; quasi cogitationem suam malam, possit homo co
hibere aliquā. Quæ enī cogitatio hoc facit, aut patit, utraq;
bona est, sed inter eas, quæ cūctæ dicuntur, nō numerabit.
Si una bona in eo esse potest, mentitur Moses, qui cūctas
malas esse affirmat. Insuper textum hebræum sic refert li
cet: Qm̄ quicqd cupit & cogitat cor hoīs, solūmodo ma
lum est, omni die, addit enī particula exclusiua, ad malū,
quam nostra trāslatio nō reddidit. Nec uerbum cupit, red
didit, nec plene uerbum cogitat seu cogitationem, uertit.
Vult enim Moses, nō modo otiosas & spōtaneas, sed etiā
ingeniosas & eas, quibus hō de industria cogitat aliquid
facere, atq; has etiam non nisi malas dicit, ut nihil faciant
pelagiani isti, qui lib. arb. tribuunt si studiose laboret, ad
bonum aliquid ualere.

Iterum Gen. vj. Nō pmanebit spūs meus in hoīe, quia
caro est. Si hō caro est, quid pōt in bonū? An ignoramus
opa carnis ppria (Gal. v.) quæ sunt fornicatio, immūditia,
lasciuita, irā, inuidia, homicidia &c. Hæc ergo sunt, quæ
lib. arb. facit, dū facit, quod in se est, hæc autē oīa sunt mor
talia. Nā Ro. viij. dicit: Prudētia carnis mors est & inimi
ca deo. Quō mors ad uitam? Quō inimicitia ad gratiā se
disponet? Si enim spīritus in hominibus nō manet, mor
tui sunt coram deo. Mortuus autem non uitæ, sed mortis
opera necessario faciet, opus autē mortis ad uitam non di
sponit: Figmenta ergo sunt oīa, quæ de præparatione lib.
arb. ad gratiā, tot libris tractata sunt.

Kk Esaias

Ad malū, p/
na omni tpe
hoīs cogita/
tio.

probatio aditu

Gratia dat
a dño p peccatis nō pro congruis bonis operib⁹.
 Esaias etiā dicit, xl. Suscepit de manu dñi duplicia, pro oibus peccatis suis. Quid hic dicēt: gratiā dicit a dño nō dari nisi p peccatis, scilicet p malis; atq; id qd dicit, oibus, id significat, quod nihil nisi peccata fecerit ante gratiā; seu omnia opera eius peccata fuerint. Si autē de manu dñi contingit suscipere gratiā, pro operibus cōgruis, quae peccata nō sunt, falsum hic Esaias dixit, & gratia dei uilescit, ut quam non penitus indignis dedit, sicut Pelagiani docuerunt, a quorū sensu, nihil nisi solis uerbis distamus: Si quidē & nos mereri gratiā, licet nō de incōdigno, predicamus, qd & ipsi cōcessissent, neq; enī gratiā dei tam uilem habuissent, ut ea digno merito donari dicerēt.

Foenum & caro.

Idem Esaias ibidē: Omnis caro scēnū, & oīs gloria eius sicut flos scēni: Exiccātū est scēnū & flos cecidit. Quia spīritus dñi sufflauit in illud, uerbum autē dñi manet in aeternum. Da scēnum & florē eius. Nōne caro, homo, seu lib. arbitrium & quicquid est hoīs: flos eius & gloria, nōne est uirtus, sapiētia, iusticia, lib. arb. unde possit gloriari, aliqd esse & posse: Qua ergo rōne fit, ut flāte spīritu exicceat & cadat & manēte uerbo pereat: Nonne spīritus est, gratia, qua tu dixisti lib. arb. iuuari & eius prāparationē cōsumari: Cur ergo hic exiccātū & cecidisse dicit quicquid est, etiā optimum carnis: Nondum uides spīritum & lib. arbitrium esse contraria: Siquidem illo flāte, hoc cadit, & non manet cum uerbo. Nō autē caderet & periret si ad flatum spīritus & uerbi aptum & prāparatū esset.

Nota
 Hieremias quoq; x. c. sic dicit: Scio dñe qm nō est hoīs uia eius, nec uiri est, ut dirigat gressus suos. Quid potuit apertius dici: Si uia sua & gressus sui nō sunt in potestate hoīs, q̄modo uia dei & gressus dei erūt in potestate eius: Via enim hoīs, est ea quā ipsi uocāt, naturalē uirtutē faciēdi, quod est in se. Ecce haec nō est in arbitrio hominis, seu lib. arbitrii, qd ergo lib. arbitriū est, nisi res de solo titulo

Quomodo

Quomodo potest sese ad bonū præparare, cum nec in potestate sit suas vias malas facere? Nā & mala opera in impijs deus operatur. Vt Prouer. xj. dicit: Omnia propter semetipsum operatus est dñs, etiam impiū ad diem malum. Et Ro. j. Tradidit illos deus in reprobū sensum, ut faciant quæ nō conueniūt. Et. xj. Quem uult indurat, cuius uult miseretur. Sicut & Exo. xj. de Pharaone dicit, in hoc ip̄m excitauit te, ut ostendam uirtutē meam in te, Ideo enim est terribilis deus in iudicijs & operibus suis.

Sic rursus Prouer. xvj. Hoīs est præparare cor, dñi autē est gubernare linguam. Hoc est, homo multa solet proponere, cum tñ adeo nō sint in manu eius opera eius, ut nec uerba in hoc ipsum habeat in potestate sua, coactus mirabili dei p̄uidencia, & loqui & facere aliter q̄ cogitauit: sicut in Balaam monstratū est. Num. xxiiij. Et psal. cxxiiij. Nō est sermo in lingua mea. Et clarius infra Prouer. xvj. Cor hoīs cogitat uiam suam, & dñs dirigit gressus suos. Ecce nō sicut homo cogitat, uia eius p̄cedit, sed sicut dñs ordinat. Ideo &. xxj. dicit: Sunt diuisiones aquarū, ita cor regis in manu dñi, quocūq; uoluerit inclinabit illud. Vbi ergo est lib. arbitrium: signum est penitus.

Atq; si scriptura nō doceret hæc, abunde ex omnibus historijs hæc ueritatē disceremus, & unusquisq; ex uita sua p̄pria. Quis enim est, quæ oīa quæ uoluit effecit: immo quis id, quod cogitauit facere, non sæpius alia statim cogitatione mutauit, nesciēs quō mutarit? Quis audet negare, se etiam in malis opibus, sæpius coactū aliud facere q̄ cogitauit? An nō putas huius Bullæ autores in eo fuisse totis & summis liberi arbitrij uiribus, ut p̄ se cōtra Lutherū loquerent? Et ecce, q̄ nō fuerit in eorū arbitrio, hæc cogitatio & operatio, oīa enī cōtra se, in caput suū opati sunt, ut nūq̄ legeri, q̄ se foedius abominabilisq; decorauerit,

Kk ij. & in

Quod uolui
mus non effi
cimus.

ARTICVLORVM DAMNATORVM

& in omnē turpitudinem, errorū, haresum, maliciarum, apertissime tradiderint excacati & ignorātes: adeo nō est homo in manu sua, etiam mala operans & cogitās, Et uere Paulus Ephe. j. dixit: Deus operat oīa in oibus.

Perijt, itaq; hic etiā generalis illa influētia, qua garrūt, esse in potestate nostra, naturales opationes opari: Secus rem habere monstrat experiētia oīum, Et uide nos infatos, ipam radicē operum, nempe uitā ipsam, quæ caput est oīum operum, scimus oēs, nullo momento esse in manu nostra, & audemus dicere, aliquā cogitationē esse in manu nostra. Quid absurdius dici pōt? Qui ergo uitam nostrā in manu sua retinuit, motus nostros & opera, in manu nostra posuit? Absit. Vnde nō est dubium, Satana magistro, in Ecclesiam uenisse hoc nomen lib. arbitrium, ad seducendos homines a uia dei in uias suas pprias. Fratres Ioseph, omnino cogitauerūt eū occidere, & ecce ipsa hæc cogitatio, adeo non erat in eorū arbitrio, ut etiā in contrarium mox omnia cogitarent, sicut dixit: Vos cogitastis de me malum, sed deus uertit illud in bonū.

Nulla cogitatio in manu nostra.

omnes lib. arbitri in manu

Reuocatio.

Habes miserande Papa, quid hic oggannias? Vnde & hūc articulū necesse est reuocare, male enī dixi qd lib. arb. ante gratiā sit res de solo titulo, sed simpliciter debui dicere, lib. arb. est figmentū in rebus, seu titulus sine re: Quia nulli est in manu sua, quippiā cogitare malī aut bonī, sed omnia (ut Viglephi articulus Constantiæ damnatus recte docet) de necessitate absoluta eueniunt. Quod & Poeta uoluit, qn̄ dixit, certa stāt oīa lege. Et Christus Mat. vj. Foliū arboris nō cadit in terrā sine uolūtate patris uestri q in cœlis est, & capilli capitis ur̄i oēs numerati sūt. Et Esa. xli. eis insultat, dicēs: Bñ qd aut male si potestis, facite.

Oīa de necessitate absoluta eueniūt.

quæ bona sunt

Agite oculos & noli male dicere, lector

Vnde & ego hos lib. arbitrij seu Baal pphetas exhortor cum Helia: Agite, estote utri, facite qd in uobis est, tērate saltē aliqñ, id qd docetis, præparate uos, ad gratiā & obtinete

tinete quæ uultis, quoniam quidē dicitis deū nō negare quicquid, si feceritis quod lib. arb. pōt, uehementer turpe est, ut ueltræ doctrinæ nullū exemplū adducere, nullū opus uos ipsi pōstare queatis, & solis uerbis sapiētes sitis, Verū Pelagiū sub his studijs alūt. Quid em̄ refert si neges gratiā ex opibus nr̄is & doceas tñ per opera nr̄a dari: idē manet impietatis sensus, q̄ gratiā nō gratis, sed ob nr̄a opera donari credit. Neq̄ em̄ Pelagiāni alia opera docuerūt, & fecerūt, p̄pter quæ gratiā opari uoluerūt, q̄ uos docetis & facitis. Eiusdē sunt lib. arb. opera, eorundēq̄ membrorū, sed alia uos eis noīa, & alia illi dederunt, ieiuniū, oratio, elemosynæ eadē erāt, sed uos congrua, illi condigna ad gratiā uocauerunt, ubi q̄ tamen idē Pelagiū triumphator perseuerauit.

Pelagiant.

Nota erroris

Fallit hos miseros hocis res hūanæ incōstantia, seu (ut uocāt) cōtingētia, oculos em̄ suos stultos mergūt in res ipsas, opaq̄ res, nec aliqñ eleuāt in cōspectū deī, ut res sup̄ res in deo cognoscerēt. Nobis em̄ ad inferna spectātibus, res apparēt arbitraria & fortuita, sed ad sup̄erna spectantibus, om̄ia sunt necessaria. Quia nō sicut nos, sed sicut ille uult, ita uiuimus, facimus, patimur oēs & oīa. Cessat lib. arbitriū erga deū, q̄d apparet erga nos & tēporalia, illic em̄, ut Iacobus ait, nō est rr̄asmutatio, nec uicissitudinis obumbratio: Hic uero oīa mutant & uariant. Et nos stulti, diuina æstimamus sc̄d̄m hęc tēporalia, ut libero arbitrio præsumamus deū p̄uenire & gratiā extorquere uelut dormiēt, quoties libitū fuerit: quasi ille mutari nobiscum possit, & uelit quod aliqñ non uoluit, idēq̄ nostro libero arb. operante & uolente, O furor furorum omnium nouissimus.

Erroris ratio

Et Paulus Ephe. ij. dicit: Eramus & nos natura filij iræ, sicut & ceteri. Si oēs extra gratiā sunt filij iræ ex ipsa natura, ergo & liberæ arbitriū est filius iræ ex natura sua, Si ex natura sua, multo magis ex oībus operib⁹ suis, Quid autē esse pōt natura filius iræ, nisi q̄ om̄ia q̄ facit sunt mala, non ad

Natura filij iræ.

Kk iij gratiam

ARTICVLO RVM DAMNATORVM

gratia sed ad hanc preparata, imo ira meretias. Ite nunc Pelagiani, & operibus vestris preparate nos ad gratiam, cum hic Paulus non nisi ira illis mereri omnes dicat. Mitius erat, si solum dixisset, Eramus filius irae, sed addens, natura, certe totum quod sumus & facimus ex natura, non nisi meritum irae, nequaquam gratiam intelligi uoluit. Vix breuiorem & apertiore potentioreque in scripturis inuenias sententiam, aduersus liberum arbitrium.

Iusti etiam certant cum carne

Et quid multis agimus? Ex supradictis abunde cognouimus etiam iustos magno certamine contra suam carnem laborare ut faciant bonum, resistitque eis liberum eorum arbitrium & prudentia carnis, summis uiribus concupiscens contra spiritum, odians ea quae sunt spiritus & legis dei. Et quomodo possibile est, ut sine spiritu ex natura sua possit per spiritum concupiscere, seu ad spiritum se preparare, faciendo quod est in se? In gratia dum fuerit, natura eius talis est, ut contra gratiam indomitum pugnet, & extra gratiam talis esse poterit natura eius ut spiritum iuuet. Quid insanit fingi potest? Ellet enim hoc monstrum nouum siue huic? Si quis indomitam feram uinculis custoditam, domare non possit, & tamen insanit iacet ea ante uincula & sine uinculis esse tam cicure & mansuetam, ut sponte se domet, seu ut domum laboret. Disistite, quaso, ab hac insaniam miserrimi Pelagiani. Si liberum arbitrium, in gratia peccat, & insanit aduersus gratiam, sicut cogimur omnes sentire, & queruntur apostolus & omnes sancti, certe contra omnem sensum est, ut extra gratiam probum sit, & ad absentem separet, quam praesentem odit & persequitur.

ma pna opera salua

si ad pna

Opera ante gratiam hypocritas sunt.

ne uultu dicit

Reluctantibus etiam gratia dei datur.

Necesse est ergo mera signum & hypocrisis esse, quaeque & docentur & fiunt ante gratiam, pro gratia impetranda, prauehri enim nos necesse est misericordia dei, ut uelimus. Sicut & Augustinus contra epistolas Pelagi, dicit: Quod nolentes deus conuertit & reluctantes. Sicut in exemplo Pauli monstrauit, quem tunc conuertit, quando erat summo ardore persecutionis insanus & contrarius gratiae. Et Petrus non

non respexit dñm ut recordaret uerbi, qđ dixerat ei Iesus, Sed dñs respexit Petrum in media & maxima illa negatione, & sic recrodatuſ uerbi fleuit amare.

Videmus itaq; in huius articuli ſententiã, qđ fallax fuerit operatio erroris, magiſtro Satana. Cum enim negare non poſſent, nos per gratiã dei ſaluos fieri oportere, nec eludere poſſent hãc ueritatem, alia uia ingreſſa eſt impietas ad eludendum, fingens & ſi noſtrum non ſit ſaluare gratiã dei. Quæ rogo manet gloria deo, ſi nos tãtum poſſumus ut ſaluemur per gratiam eius? An parum eſſe uideatur hoc poſſe, ſi quis gratiam non habens, tantum tamen uirtutis habet, ut gratiam habere quando uoluerit poſſit? Quid refert ſi dicas ſine gratiã nos ſaluari cū Pelagianis, cum gratiam dei iam ponas in arbitrio hominum? Videris mihi peior eſſe pelagio, dum gratiam dei neceſſariam in poteſtatem hominis ponis, quam ille penitus negauit neceſſariam. Minus, in qđ, uidetur impium, gratiam in totum negare, qđ eam noſtro ſtudio & opere parari, ac uelut in manu noſtra reponere. Et tamen hãc præualuit operatio erroris, quia ſpecioſa & placens naturæ liberoq; arbitrio, ut difficile ſit eam confutare, præfertim apud rudes & craſſos animos.

In cæteris aut articulis, de Papatu, Cõcilijs, indulgẽtijs, alijsq; nõ neceſſarijs nugis, ferenda eſt leuitas & ſtulticia Papæ & ſuorũ, ſed in hoc articulo, qui omnium optimus, & rerum noſtrarum ſumma, eſt, dolendum ac flẽdum eſt, miſeros ſic inſanire. Tãtum abeſt enim, ut Papa & ſui diſcipuli myſteriũ hoc gratiæ dei, uel uno ſota intelligãt aut aliquãdo agnoſcant, ut ante caſurum cœlũ, credam. Non ſtabit huius articuli ueritas, cū Eccleſia Papæ, non magis qđ cū Chriſto Belial, & cū luce tenebræ. Papæ enim Eccleſia, niſi opa bona doceret ac uenderet, aut ſola gratia nos

K k iij iuſtificari

Ad gratiam
nos pare nõ
poſſumus.

Myſterium
gratiæ multũ
ignorãt, etiã
Theologi.

papa in chriſto
remit vt diabolus
nõ nra

ARTICVLORVM DAMNATORVM

Pro cruce uo-
luptas succel-
lit.

in iustificari sincere doceret, neque in hac pompam creuisset, neque ad horam, si quod casu creuisset, stetit. Crucis est enim haec Theologia, quae damnat, quicquid Papa probat, & martyres facit. Unde & Ecclesia, finito martyrum tempore, optima ac pene tota sui parte effloruit. Mox pro cruce successit uoluptas, pro penuria, opulentia, pro ignominia, gloria, donec ea quae nunc Ecclesia uocatur, ipso mundo, ut sic dicam, mundanior & ipsa carne carnalior facta sit. Et ego non habeo aliud contra Papae regnum robustius argumentum, quam quod sine cruce regnat. Prorsus nihil pati, omnibus autem abundare & excellere studet, & non est fraudatum desiderio suo. Habet, quod uoluit, factaque est meretrix ciuitas fidelis, uereque regnum ueri illius Antichristi.

Verbolus in hac parte fui necessitate rei, quae non modo per hanc Bullam (quod ne pili quidem facio) sed per omnes pene Scholasticos doctores oppressa & extincta est, plus trecentis annis. Nemo enim hic non contra gratia pro gratia scripsit, ita ut non sit res aequae necessaria tractatu, quam & sapientius optauit, omissis friuolis illis Papae nobis nugis & negotiis quae nihil ad Ecclesiam pertinent nisi ut uastetur, tractare. Sed longitudine temporis & magnitudine usus, operatio Satanae, sic infedit, & errore isto sic habetauit animos hominum, ut nullos uideam qui idonei sint ut intelligant, ne dum ut nobiscum certent, plena est harum rerum diuina scriptura, sed sic uastata per nostrum Nabuchodonosor, ut nec literarum facies & notitia reliqua sit, opusque sit nobis quidam Esdra, qui nouas literas inueniat, & denuo nobis Bibliam reparet, quod spero nunc geri, efflorescentibus in toto orbe linguis hebraica & Graeca. Amen.

TRICESIMVS SEPTIMVS.

Purgatorium non potest probari ex sacra scriptura, quae sit in Canone.

Satis